

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

משורר למדנו. היינו קרן דשן ורגל פטורין ברה"ל וצאנו וסכינו
אין לחלק בין תמות למועדות דלא שייך לחלק אלא בצבעי
חיים ואל"ת היכי גמר משור מה לצור שכן צ"ח וכוונתו להזיק
ומפרש רש"ס דלתי מבור וסוכינו לא
דקאמר אבי לחמוי אבנו וסוכינו לא

גרא אי לרב דאמר כולם משורו למדנו
היינו שור דלרב א"ש דבמה הלא
אמי דפרש"י אכל קשה כיון דמבור
נמי יליף לפטרו זהו כלים כבור ולקמן
במהניית (דף כח.) מחייב זהו רב
כלים גבי נשבר כרו:

וממונך. ללא דוקא גבי בור
ללא ממונא הוא וכן
גבי אש דפשיטא דאם הדליק גדישו
של חבירו בשם של אחר דחייב:

תולדה ישן. הוא מלי למספרך
דלקמן מוקי ממניתי
בין שדרכו להזיק וקרי ליה אב
אלא דבלאו הכי פריך ספיר:

והתנן אדם מועד לעולם. לא
פריך דישן נמי הוא אב
כדרש עלה במגלה צ"כ כ"ד (לקמן
ד"ה) אלא קרא אלא מיימי דהוי
כיוצא בו: **ביחוד** וניעו. פירש
הקונטרס מי האף וקשה לר"ת

דצ"פ דס הגדה (גדה דף נה: ושם) קתני
כימו וניעו ומי האף ונראה לכימו
הוא היוצא מן הגרון צבכו וניעו הוא
היוצא מן הפה על ידי נענוע:

לפוטרו ברה"ל. ואל"ת אמאי
פשיטא ליה טפי
ממשלס מן העלייה וי"ל כיון דמן
הדין היה משלס נזק שלם ואתי

הלכתא דלא משלס אלא חצי נזק
אם כן אמי הלכתא להקל ולא
להסתמי: **אמאי** קרי לה תולדה
דרגל אמר"ג דלמי לרגל כיון שדינה

תלוך היה לו לקרות לה שם צפני
עלמה: **בדמתרגם** רב יוסף.
נקט רב יוסף לפי שהיה צקי צמרגוס

שש כמה ענייני תרגום ולא דלפירש
צעלמא לפי שהיה סני נזור ודברים
שצכתז אי אפה רשאי לומר על פה
ולכן היה לומר תרגום דמשום עת

לעשות אמר הת"ס דשרי ואין לך
עת לעשות גדול מזה"ל:
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו.

ופשיעה פשע שהיה לו לשמור
שורו שצבל היה יכול לשמרו שאין
דחוקה להזיק כיון שאין הנאה להזיקה

אכל שן שיש הנאה להזיקה הוא כעין
אונס שלא היה יכול לשמרה כל כך
כיון שהשן דחוק לאכול להנאתו ולא

ראי השן שאין כוונתו להזיק ואין יצרה
תקפה וצבל יכול לשמרה כראי
הקרן דכוונתו להזיק ויצרה תקפה
ואין יכול לשמרה כל כך יפה:

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

אי דלא אפקרינהו לשמואל דאמר. הם צמניתי את הכל (לקמן דף
כח:). כל תקלה צור הוא ואע"ג דלא הפקיר היינו צור: **ולרב**
דאמר. כל תקלה שלא הפקירה משור למדנו מה צור שהוא ממונו ואם
הזיק חייב אף כל ממונו אם הזיק אמן (לקמן דף כח:)

ואי דלא אפקרינהו אי לשמואל דאמר **כולם**
מבורו למדנו היינו בור ואי לרב דאמר כולם
משורו למדנו היינו שור מאי שנא בור שכן
החלת עשייתו לנוק וממונך ושמירתו עליך
הני נמי החלת עשייתך לנוק וממונך ושמירתך
עליך אלא תולדה דבור כבור וכו' קאמר רב
פפא אתולדה דמבעה מאי ניהו אי לשמואל

דאמר מבעה זו שן הא אוקימנא תולדה דשן
כשן אי לרב דאמר מבעה זה אדם מאי אבות
ומאי תולדות אית ביה וכו' תימא אב ניעוד
תולדה ישן והתנן אדם מועד לעולם בין
ער בין ישן אלא אכחו וניעו היכי דמי אי
בהדי דאולי קמוקי יכחו הוא אי בתר דנייה

בין לרב בין לשמואל היינו בור אלא תולדה
דמבעה כמבעה וכו' קאמר רב פפא אתולדה
דאש תולדה דאש מאי ניהו אילימא אבנו
סכינו ומשאו שהניחן בראש גנו ונפלו
ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי
דאולו קא מוקי היינו אש מ"ש אש דכה

אחר מעורב בהן וממונך ושמירתו עליך הני
נמי כח אחר מעורב בהן וממונך ושמירתן
עליך אלא תולדה דאש כשאש וכו' קאמר
רב פפא אתולדה דרגל רגל הא אוקימנא
תולדה דרגל כרגל בהחצי נזק צרורות
דהלכתא גמירי לה ואמאי קרי לה תולדה

דרגל ושלם מן העלייה והא מבעיא בעי
רבא דבעי רבא חצי נזק צרורות מגופו
משלם או מן העלייה משלם לרבא מבעיא
ליה לרב פפא פשיטא ליה לרבא דמבעיא
ליה אמאי קרי לה תולדה דרגל לפוטרה

ברה"ל: המבעה וההבער בו: מאי מבעה רב
אמר מבעה זה אדם ושמואל אמר מבעה זה
השן רב אמר מבעה זה אדם דכתיב א"אמר
שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעוין בעיו
ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב א"אין

נחפשו עשו נבעו מצפוניו מאי משמע
כדמתרגם רב יוסף איכרין איחבליש עשו
אתגלין מטמרוהי ורב מאי מעמא לא אמר
כשמואל אמר לך מי קתני נבעה ושמואל

מ"ט לא אמר כרב אמר לך מי קתני בועה
מכדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי
רב מ"ט לא אמר כשמואל תנא ושור וכל
מילי דשור ושמואל נמי הא תנא ליה

שור אמר רב יהודה תנא שור לקרנו
ומבעה לשינו והכי קאמר לא ראי הקרן שאין
הנאה להזיקו כראי השן שיש הנאה להזיקה
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

מלידי
צתשובה ותקשור מחילה בעיו אלמא צאדם כתיב צעיו: איגלוין. תרגומו של נבעו אלמא נבעו לשון גילוי הלך אמר מצעה זה השן דמצעה לשון
מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מוסבה: נבעה. דמשמע הוא עלמנו נבעה נגלה מצעה קמני שהוא מצעה דצר אחר: בועה.
לשון צעיו: תנא שור לקרנו ומבעה לשינו. ולקמן פריך רגל מלי שייחה: לא ראי הקרן שאין הנאה בו. צבל כרמין הכי מפרש לא
ראי הקרן שאין הנאה להזיקו כראי השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קרן דחייב לא אחיה שן מנייה דקין אין הנאה להזיקו שן יש הנאה להזיקו:
ולא

גמ' א) לקמן ג. סח: [3] לקמן ט: [סנהדרין עב:]
א) [7] לקמן י: [1] [ס' לקמן יט: 1] [לקמן יג: 1]
ב) [8] לקמן יז: [1] [לקמן יג: 1]
ג) [9] לקמן יח: [1] [לקמן יג: 1]
ד) [10] לקמן יט: [1] [לקמן יג: 1]
ה) [11] לקמן כ: [1] [לקמן יג: 1]
ו) [12] לקמן כא: [1] [לקמן יג: 1]
ז) [13] לקמן כב: [1] [לקמן יג: 1]
ח) [14] לקמן כג: [1] [לקמן יג: 1]
ט) [15] לקמן כד: [1] [לקמן יג: 1]
י) [16] לקמן כה: [1] [לקמן יג: 1]
יא) [17] לקמן כו: [1] [לקמן יג: 1]
יב) [18] לקמן כז: [1] [לקמן יג: 1]
יג) [19] לקמן כח: [1] [לקמן יג: 1]
יד) [20] לקמן כט: [1] [לקמן יג: 1]
יט) [21] לקמן ל: [1] [לקמן יג: 1]
כ) [22] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
כא) [23] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
כב) [24] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
כג) [25] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
כד) [26] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
כה) [27] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
כו) [28] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
כז) [29] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
כח) [30] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
כט) [31] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
ל) [32] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [33] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [34] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [35] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [36] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [37] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [38] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [39] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [40] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [41] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [42] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [43] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [44] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [45] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [46] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [47] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [48] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [49] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [50] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [51] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [52] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [53] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [54] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [55] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [56] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [57] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [58] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [59] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [60] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [61] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [62] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [63] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [64] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [65] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [66] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [67] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [68] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [69] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [70] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [71] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [72] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [73] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [74] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [75] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [76] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [77] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [78] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [79] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [80] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [81] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [82] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [83] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [84] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [85] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [86] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [87] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [88] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [89] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [90] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [91] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [92] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [93] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [94] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [95] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [96] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [97] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [98] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [99] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [100] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [101] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [102] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [103] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [104] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [105] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [106] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [107] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [108] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [109] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [110] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [111] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [112] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [113] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [114] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [115] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [116] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [117] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [118] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [119] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [120] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [121] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [122] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [123] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [124] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [125] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [126] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [127] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [128] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [129] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [130] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [131] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [132] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [133] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [134] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [135] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [136] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [137] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [138] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [139] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [140] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [141] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [142] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [143] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [144] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [145] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [146] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [147] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [148] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [149] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [150] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [151] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [152] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [153] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [154] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [155] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [156] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [157] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [158] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [159] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [160] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [161] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [162] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [163] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [164] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [165] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [166] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [167] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [168] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [169] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [170] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [171] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [172] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [173] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [174] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [175] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [176] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [177] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [178] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [179] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [180] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [181] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [182] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [183] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [184] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [185] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [186] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [187] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [188] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [189] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [190] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [191] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [192] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [193] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [194] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [195] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [196] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [197] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [198] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [199] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [200] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [201] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [202] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [203] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [204] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [205] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [206] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [207] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [208] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [209] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [210] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [211] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [212] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [213] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [214] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [215] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [216] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [217] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [218] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [219] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [220] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [221] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [222] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [223] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [224] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [225] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [226] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [227] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [228] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [229] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [230] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [231] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [232] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [233] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [234] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [235] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [236] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [237] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [238] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [239] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [240] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [241] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [242] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [243] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [244] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לו) [245] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לז) [246] לקמן לא: [1] [לקמן יג: 1]
לח) [247] לקמן לב: [1] [לקמן יג: 1]
לט) [248] לקמן לד: [1] [לקמן יג: 1]
לא) [249] לקמן לו: [1] [לקמן יג: 1]
לב) [250] לקמן לז: [1] [לקמן יג: 1]
לג) [251] לקמן לח: [1] [לקמן יג: 1]
לד) [252] לקמן לט: [1] [לקמן יג: 1]
לה) [253] לקמן לא: [1]

נפיק מן כד ופקקו כי כד למלאות ולקדש ולהכות ממנו
 עבד כד דנקש עמיה דפסול לפי שהמים חשובין כמונחין
 על הפקק, ולא כחז בפסול לפי שהנפילה מחורה כלי,
 והכרחי מדברי הרמב"ם דהפרש לחצוי דקיימא נוקב כי האי
 שאינו מנפלה מחורה כלי, ובגין שייקבה רק כמילא משקב
 ולא ככנים משקב דשם כלי עלי, ומימ אס הי הנקב מלמטה
 יפקק בסמרטוט המים פסילין, מפני שהמים חשובין כנחין
 ע"י הפקק ולא ככלי, אבל אם הי הנקב מן כד חשיבי
 כמים כמינחין בגני ישרים, חבי פירושא דפגולין כלי ואינם
 פגולין כלי דמחתי, ויבי דפירושא לברמב"ם שם שכתב דיל
 אס יפקקו אלו הכלים נחתיים וסחם זה הנקב ככלי
 כסחתיא ותי ביה המים אשר ביה הכלי פסולים לקדש
 ולהכות מהם לפי שאלה המים אינן נחין על ביקק כלי זה
 סימח אמר ענינים כלים ואם יבי הנקב כד הכלי כזה
 אלו המים כשרים לקדש ולהכות לפי שהם נחין בביקק כלי
 כד, הי דקחתי פנה רק משום המים שאינן נחין בביקק
 כלי ולא משום הכלי עצמו שנחטף, והיינו כדיל דהרמב"ם
 מפרש להמשנה דקיימא נוקב שאינו מנפלה מחורה כלי,
 ולפי"ד דר"א קחתי במחתי, דנוקב שלמטה בשולי הכלי אף אם
 ככלי לא נחטף מחורה כלי מימ המים חשובין כמונחין
 ע"י הפקק, ונוקב שמן הכד חשובין המים כמונחין ככלי.
 ונראה דלפי כך פירושא אין לירך לאוקמי מחתי ביש שיטור
 כלי מן הנקב ולמטה, דאף אם אינה מקבלת כלל מלמטה
 מימ כל שהנקב מן הכד המים חשובין כמונחין ככלי ולא ע"י
 הפקק, דרק בפקק שהוא בשולי הכלי מקום הנחה המים הוא
 דכ"י דר"א הכי דממים חשובין כמונחין ע"י הפקק, ולא
 נוקב שמן הכד, וממילא דכל שהכלי לא נחטף המים כשרים
 לקדש ולהכות מהם.

דהנה נחוספתח פ"ד דמקואות קסטלין המחלק מים בכרכין
 אס הי נקוב כשפוי"י אין פוסל את המקוה ואם
 לאו פוסל המקוה, הלכך זו עלו עלי בני אסיה שלש רגלים
 ליבנה לרגל שלישי הכשירוה לכן אפילו נקוב כמחט אמר
 ראצריי הלכך זו הוריתי בימי לעברכ וכשנחתי אלל חבתי
 אמרו לי יפכ הורית במד"א מן הכד אבל מלמטה אינו פוסל
 את המקוה ואם הי מקבל כל שהוא מן הנקב ולמטה פוסל
 את המקוה ע"י, ויעו"ש בר"ש פ"ד דמקואות על מחתי
 דכשוקת שנסלע שהביא מהך חוספתח דגם לענין דין ביטול
 כלי נאמר הך שיטורא דכשפוי"י. והנה ל"ע בדברי החוספתח
 מהי בחילוק בין נקב שמן הכד לנקב שלמטה בדין ביטול כלי,
 יבול הכא קיימינן שאינה מקבלת כלום מן הנקב ולמטה
 ובדמסיים בחוספתח דאם הי מקבל כל שהוא מן הנקב
 ולמטה פוסל את המקוה, וא"כ מ"ש נקב מן הכד מנקב
 מלמטה, וכרי עיקר דין ביטול כלי שעי"י נקב הוא משום
 שאינו ראוי לחשמט, ומ"ש דמן הכד בעינן דוקא כשפוי"י
 ומלמטה ככל שהוא סגוי, ול"ע. ואשר נראה לומר בביאור דברי
 החוספתח, דהנה ברמב"ם פ"ו ממקואות הל"ד מבואר דהך
 קסטלין דחוספתח פירושו כלי גדול שקבעו בארץ ועשאו מקוה,
 ודברי החוספתח קיימי לא רק לענין פסול שאיבה, רק לענין
 עיקר הכשירה דמקוה לעבול בתוך הכלי, ולפי"ד הרי י"ל דהא
 דחתיא בחוספתח דנוקב כ"ש מלמטה או נוקב כשפוי"י
 המים כשרים, לאו משום טעמא דביטול כלי קאחתינן עלה,
 ולפי"ד ביטול כלי לא נאמר כלל שיטורא דכשפוי"י, וגם אין
 חילוק ביה בין מלמטה למן הכד, רק דעיקר הכשר המים
 הוא מפני שנטעו מים שנקרקע ע"י הנקב, דכיון שהכלי קבוע
 בארץ והוא נקוב חשיבי המים שנחטבו כנחין ע"י קרקע והוויין
 ע"י מים שנקרקע ובה הוא עיקר הכשר מדין שאיבה
 ולענין לעבול נחטבו מפני שהמים חשובין ע"י הנקב כמונחין
 בקרקע ודין מים שנקרקע עליהם [וכמ"כ אלאמ"ר הגאון

החסיד זוקללכ"י בספרו. ולפי"ד כדן של ענינה ככלים לא
 חלי עיקר הפסול בדין כלי, רק אם המים נחשנין מים
 שנקרקע, וכדחתיא בספרא מה משין שיעקרו בקרקע אף מקוב
 שיעקרו בקרקע, ועל כן שפיר י"ל דאף דהכלי לא נחטף,
 מימ כיון דכ"ש המים נחשנין ע"י הנקב כנחין בקרקע, דין
 מים שנקרקע עליהם וכשרין לעבול בהן, וע"י הוא דחתיא
 בחוספתח דאם הי הנקב מלמטה בשולי הכלי גם נוקב
 כמחט כד חשיבי המים כמונחין בקרקע ואין לירך לשפוי"י,
 וכמו כמי חטאת דהמים פסולים מפני שהחשובין כמונחין
 ע"י הפקק, היי מהני זאח להכשירה גבי מקוה להכשר ע"י
 ולהחשב מים שנקרקע, משח"כ נוקב שמן הכד דהמים חשובין
 כמונחין ככלי אז לא מחשברי רק ביה נקוב כשפוי"י דא
 נעשין ע"י הנקב מים שנקרקע, וכמו דנאמר הך שיטורא נוקב
 כשפוי"י לענין דין עירוב לערב שני מקואות ולמשויבוי
 כחדא וכמו שנבאר דעיקר השיטור דכשפוי"י לכ"י יסוד
 דינו הוא על הנקב וע"י הנקב של כשפוי"י הוא דמערבי,
 היי נאמר הך שיטורא גופא לענין להעשות ע"י מים שנקרקע,
 דנוקב כשפוי"י נעשין המים מים שנקרקע, ושפיר חלוק בזה
 בין נקב שמן הכד לנקב שלמטה וכדחתינן חילוק זה גם בחתי
 דפרה כמו שהבאנו למעלה, אבל אה"י דלענין דין ביטול כלי
 נקב שמן הכד ונקב שלמטה שוין הם, דלענין דין ביטול
 כלי הכל חלוי רק בקבלתו של הכלי אס מקבל מהנקב ולמטה
 אס לא, וגם לא אשכחן לפי"ד כלל שיטורא דכשפוי"י לענין
 דין ביטול כלי, רק דכ"א דינא אחרינא הוא שהמים יעשו ע"י
 הנקב מים שנקרקע ובה שיטורו כשפוי"י כמו שיטורא
 דעירוב מקואות.

ולפי"ד הרי מבואר היטב הא דקמייתי במחתי מהך דשוקת
 יבוא שהיחה בירושלים לענין שוקת שנסלע
 דמחשברא נוקב כשפוי"י, ואע"י דבשוקת יבוא עירוב מקואות
 הי שם ולא ביטול כלי, כיון דנאמח גם ביה: דכלי שחברו
 בסלע והיחה נקובה כשפוי"י לאו מטעם ביטול כלי הוא
 דמחשברא, דלענין ביטול כלי לא נאמר כלל. כך שיטורא
 דכשפוי"י, רק יסוד הדין ביה הוא דכיון שהכלי מחובר
 לקרקע והוא נקוב כשפוי"י נעשין המים שחברו מים שנקרקע
 ע"י הנקב, וזה בלמח חד דינא וחד שיטורא הוא עם דין
 עירוב מקואות, דכמו דמוטיל נקב של כשפוי"י לערב שני
 המקואות ולמשויבוי כחדא שהמים שצמקוה זו יבוי חשובין
 כמונחין בחברתה, היי מוטיל זאח שהמים יבוי חשובין
 ע"י כמונחין בקרקע, וזהו דכללינכו במחתי לשני הדינים
 ביחד, ואחתינן היטב דברי הרמב"ם שמפרש דכ"א דתנן במחתי
 וכמה יבוי נוקב כשפוי"י קאי על כלי שחברו בסלע ומימ
 שפיר קמייתי ע"י מעירוב מקואות, וכמ"כ.

הלכות נזקי ממון

בב"ק דף ג' חולדותיכן כיוולא בהן או לאו כיוולא בהן,
ועו"ש בפירוש"י ד"ה הכא מאי שכתב ז"ל חולדות
כיוולא בהן ל"ש אב ול"ש חולדה אס הזיק משלם א"ד לא עכ"ל,
ומשמע מלשונו דאם לאו כיוולא בהן החולדה פטורה לגמרי,
וכן משמע מלשונו בכל הסוגיא גבי מ"ש קרן שפי שם מ"ש
קרן דמחייב וכן גבי רגל וגבי בור יעו"ש בדבריו, ולכאורה
אינו מובן, דאם על החולדות ליכא חיובא כלל, לענין מאי נקראו
חולדות, והלא זה שמעינן ממחתי דלכות מכלל דליכא חולדות,
ובע"כ דגם על החולדות ליכא חיוב נזקין, ומאי קמיבעיא
לי עור. והנה מדברי הרי"ף שם נראה דהאיבעיא היא על
חילוקי הדינים שישים בנזקין דיש מועדין בחלחום ויש שאינם
משלמים

תוס' ד"ה מילתא אגב אורח' כו' וכו"ר מנחם פ"י כו'.
ולע"ג דא"כ פליגי בסברות הפוכות, דר"ז אית
ליה לקמן שם איפכא דתחילה נעשה מועד וחזרה מהני
עיי"ש, ולע"ג. [ועיין בה"י לז"ק שבסוף שו"ת ח"ג].

דף ג' ע"א דכי מנייכו מפקת. וקשה דלמא הוי
חמרינן דלא קאי אשן לפי פרכ כחלר
המזיק כדבעיה לקמן (כג:) ולע"ג *.

רש"י ד"ה אידי ואידי. ואי קשיא כו' לכתוב חד.
וקושייתו תמוה, דאי כתיב ושלח לא היינו ידעינן
דקאי אשן. [עיין גהש"ס, ושעמ"ק ד"ה וכו'].

ועוד י"ל, דכיון דושלח משמע אף לא מכליל קרנא,
מכל מקום אי הוי כתיב ושלח לחוד הוה חמינא
דכיכא דמכליל חייב אף ברשות הרבים, לכי כתיב
וציער בשדה אחר. מיהו איכא למימר מהיכי אהו, אי
מקור דחייב ברשות הרבים, שן דלא מכליל יוכיח, ואי
משן דלא מכליל, דיו כשן, וק"ל.

עליו כלל אחר כל הריגה והריגה, וסגי אם יעידו עליו בפעם
הרביעית שכבר הרג ג' פעמים מקודם, ומשו"ה לא כתב רש"י
שהעידו עליו בכל הריגה והריגה, דבאמת אין זה ברור כלל
שהרי תליא זה באיבעיא דלקמן, ולכן סתם לומר שלא עמד
בדין [וידוע דרכו של רש"י ז"ל לפרש במתניתין כסלקא דעתין
דהסוגיא, וכמש"כ התויו"ט בכמה דוכתי. וכמו כן מפרש הכא
לסוגיין כחד צד של האיבעיא דלקמן].

והא דמפרש רש"י לקמן (מא.) בהא דא"ר פפא דקטל
וערק לאגמא דהיינו לאחר שהעידו בו ברת, וזה אתיא להך
צד דלייעודי תורא בעינן ולכן צריך שיעידו בו אחר כל
הריגה והריגה, היינו משום דנראה לו לפרש תירוצו של רב
פפא אף לאותו צד דבעינן ליעודי תורא, וכאשר כן משמע
הסוגיא דהתם, דאהא דאמר רב אתא כגון שהונומו זוממי
זוממין פריך הש"ס הניחא אי ליעודי תורא וכו', ואמאי לא
פריך כן גם על רב פפא הניחא אי ליעודי גברא, והיינו משום
דתיירוצו של רב פפא מתפרש שפיר גם להצד דלייעודי תורא,
ומשום דמיירי שערק לאגמא אחר שהעידו עליו בכל פעם
שהרג וא"ש. ונתיישבה שפיר קושיית רבינו, דהכא פירש"י
למ"ד ליעודי גברא דעדיין אין הכרח לפרש שהעידו בו,
ולקמן פירש דברי רב פפא כהך צד דלייעודי תורא וכמו
שכתבנו.

** כונת הקושיא נראה, לפמש"כ התוס' לקמן (כג:) ד"ה
תפשוט, והא דקאמר שן דחייב רחמנא היכי משכחת לה, אע"ג
דמשכחת לה שפיר כגון שהלקיחה היתה בחצר הניזק, אלא
משום דפשטיה דקרא משמע שהביעור היתה בחצר הניזק קבעי
היכי משכחת לה. וא"כ ודאי דהו"ל לאוקמי קרא ברגל ולא
בשן כדי שלא נצטרך לפרשו דלא כפשטיה.

או לאו כיוולא בהן. ותימא היחך מלינו למימר לאו
כיוולא בהן הא צמתני מרבינן מהלך השור חצנו
סכיננו ומשאו או צור המתגלגל, וכולכו גוונא צברייתא
לקמן (ו.) דמשלמין ממיטב, וכ"ש חולדות דכיוולא בהן,
ולע"ג. [עיין שעמ"ק].

דף ב' ע"ב מאי שגא קרן כו'. וקשה הא צמתני
(עו:) איתא צהדיא דנגיפס וכו' הוי
תולדה דקרן וחייב עליהן כמו על קרן דקתני חמשה תמין
וכו' ולע"ג.

רש"י ד"ה ואגב אורחא כו' דאס נגת אדם ומת כו'.
ויש לדקדק, אמאי לא מפרש דנפקא מינה אס
הזיק אדם הוי מועד לשורים, ולשורים לא הוי מועד
להזיק אדם, ולא נריך כלל הכא לדרשה האי מיתא היינו
ממון, וקושיא דכיון דמהס קטלינן.
ומה שתירץ רש"י שלא עמד בדין, תמוה דלא משני
הגמרא הכי לקמן (מ"א.), ואפשר דהוא תירוץ
של רב פפא, ומיהו בתירוץ רב פפא מלינו למימר דעמד
ואחר כך ברח * ולע"ג.

בבור עונשין מן הדין שהרי אמרו כהרי הבור, וכעין קושיית
רבינו ז"ל, ועיין הגהות פורת יוסף.

* הנה זה לשון רש"י, „ומועד להרוג את האדם משכחת לה
כשלא עמד בדין עד שנגח שלש פעמים שלא נסקל מיד
כשהמית הראשון“. ולשון זה צ"ע, דהא מבואר לקמן ב"ק
(כד.) דאין השור נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בעלים
ובפני ב"ד, ופירש"י והועד בבעלי ואין עדות אלא בפני ב"ד
עיי"ש, וא"כ אם לא עמד בדין כלל לא הוי מועד. ולקמן (מא.)
דפריך וכי מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה
ואמר רב פפא דקטל וערק לאגמא, פירש"י „לאחר שהעידו בו
ברח“. ועיין תוס' שם ד"ה מאחר. אבל לשון רש"י כאן
„כשלא עמד בדין“ משמע דלא הועד כלל דאם הועד הרי עמד
בדין אלא שברח. ונראה שזוהי כוונת קושיית רבינו ז"ל, דכאן
פירש"י שלא עמד בדין ולקמן בדברי רב פפא פירש שברח
לאחר שהעידו בו.

ברם לע"ד דברי רש"י ז"ל א"ש, דלקמן (כד.) איבעיא
להו אם ליעודי תורא או ליעודי גברא, למאי נפק"מ דאתי
תלתא כתי סהדי בחד יומא (והעידו על ג' נגיחות של ג'
ימים. רש"י), אי אמרת ליעודי תורא מייעד, ואי אמרת
לייעודי גברא לא מייעד מימר אמר השתא הוא דקמסהדי בי
עיי"ש. והנה לצד האיבעיא דלייעודי גברא אין צריך להעיד
בכל פעם אחר הריגת אדם, דסגי אם כשהרג בפעם רביעית
העידו עליו שכבר הרג לפני זה שלש פעמים. ועיין תוס' שם
(כד:) ד"ה במכירין בשם ר"ח דהאיבעיא לא איפשטא עיי"ש.
ומעתה א"ש מה שפירש רש"י כאן דמועד להרוג אדם משכחת
לה כשלא עמד בדין עד שהרג ג' פעמים, דלאותו צד האיבעיא
דלייעודי גברא בעינן, הרי נעשה מועד אף כשלא העידו
דרוש וחדוש רבי עקיבא איגר <מכתב יד> / איגר, עקיבא בן משה {עמוד 65} (726077)

וודאי, משא"כ היכי דהספק שמא יש חשש פסול בקרבן פשיטא דאינו מביא כמו אם חטאת העוף הוא ספק טריפה וה"נ דמתו בעליה הוי כמו ס' פסול בקרבן, וצלע"ג"י:

וצ"ע, ואם נדחוק דהש"ס לאו דווקא נקט, ע"כ מיושב קושיית תוס' (ד"ה אבל) שהקשו הא חטאת העוף בא מספק, דע"כ לא שמעינן מקרא דעל ס' חיוב מביא ולית ביה משום חב"ע דהתורה חייב על ספיקו קרבן כמו על

תשובה יד

לק"ק ברלין.

לכבוד ידידי ש"ב הרב הגאון המפורסם מו"ה מאיר ווייל נ"י.

מטעם דזכה בהם כבר מש"ה אין ביד האב לעקור ממנו הירושה, ומ"מ כפי הגירסא הכא לא ידע קמחל בוודאי קשה, ובאמת ביסוד הקושי נרא' דהרגיש בזה הה"מ בהל' אישות (פ"ב ה"ו) שכתב ואל יקשה בעיניך מה שאמרו פ"נ דהטעם דלא ידע ומחל דוודאי דאפי' ידע ומחל אין בדבריו כלום, וכ"כ קצת המפרשים עכ"ל"י.

ונראה די"ל דהתמצן משני לפי דעתו דהמקשן, דמ"מ לא מהני כשלא מחל הבן, אבל לקושטא דמלתא דאפי' ידע לא מהני כדמוכח מכח מימרא דרב כהנא הנ"ל, והטעם או מדרשה דלחקת משפט או מאינך טעמים הנ"ל, גם הנ"י כתב דלא מצי מחיל במה דלא בא לידו של בן ואפילו הוי מצי מחיל וודאי לן דלא מחיל, והיינו ג"כ דהתמצין משני לרווחא דמלתא, דאף אם היה הדין דמהני מחל, מ"מ הכא לא מחל, ואדרבה לשיטת הרמב"ם מתיישב קצת יותר, כיון דהמקשן דמדמי להה"י דר"י ע"כ דלא ס"ל דרשא דלחקת משפט, לזה משני לו כפי דעתו וטעמו כדמצינו כן כמה פעמים, משא"כ להרמב"ן והר"ח כיון דהתמצין בא לחדש דבעי' דווק' מחילתו של הזוכה אמאי נקט דלא ידע ומחיל והו"ל למנקט האמת דהכא ל"ש כלל ענין מחילה.

ובעיקר הקושי' על הרמב"ם שמתני עיוני קצת ע"ז, ונ"ל ליישב עפ"מ"ש השיטה מקובצת (כתובות דף פ"ג ע"ב ד"ה הא דאמר רב) בשם הרשב"א וז"ל הא דאמר רב

מה דתמה רומפמכ"ת במ"ש הרמב"ם פ"ב מהלכו' אישות (ה"ט) ובהל' נחלות (פ"ו ה"א) דא"י להתנות ולעקור ירושה דלחקת משפט כתיב, אם כן כי פרכי' ב"ב קכ"ו (ע"ב) לימא מתני' דלא כר"י וכו' הו"ל לשנויי שאני הכא דלחקת משפט כתיב.

גם אנכי עמדתי בזה זה ימים רבים, אבל לדידי לא הי' כ"כ תמיה מתקיימת כי בלא"ה סוגיא זו תמוה לכל השיטות דדייקו ממימרא דר"כ (כתובות דף פ"ג ע"א) נחלה הבאה לאדם ממקום אחר וכו' דמשמע דנחלה הבאה לו מעצמותו כגון נחלת אב לבן א"י להתנות ולומר שלא אירש, וחתרו למצוא טעם לזה דדעת הרז"ה (כתובות דף מ"ב ע"א) כיון דהוא מידי דממילא, ולדעת הר"ח (ברמב"ן כתובות דף פ"ג ע"ב) כיון דעדיין אין לו כלום בנכסים לא מהני סילוק, ודעת הרמב"ן וסייעתו (שם) כיון דראוי ליורשו בכל שעה הרי הוא כאלו זכה בהן דלא מהני סילוק בעלמ' בלא קנין, ולכולהו שיטות הנ"ל יקשה סוגי' הנ"ל הכא לא קמחיל הא באמת אפי' מחל לא מהני, והרמב"ן במלחמות הקש' כן על הרז"ה דלשני במידי דאתי ממילא שאני (וזהו ממש כעין קושייתי על הרמב"ן), ולדעת הר"ח והרמב"ן מתיישב קצת דזהו באמת דמשני הש"ס דא"א לו לעקור שום דבר בלתי מחילת הזוכה, ומש"ה בכסות ועונה יכול להתנות דהיא מחלה, משא"כ בירושה דא"א להבן למחול, אי מטעם דאין לו עדיין זכייה בהם, אי

ירוחם (חלק חוה נתיב כב ח"א דף קפא ע"ג) שכתב דלא הוי קידושי תורה. **טו.** בשו"ת אחיעזר (י"ד סי' יג) העיר על מה שאמרו שחטאת העוף שבאה על הספק אם מתו בעלים הוה חולין בעזרה, שהוא משום שאין בו קדושה והוא חולין בעלמא, אך כתב שיש לדחות לפי דברי המפרש (נייר כא) שבחטאת העוף אין הלכה שהולכת למיתה. ויישב שם על פי הגמ' (בב"ק קו) שחטאת שמתו בעליה לא אומרים שתצא לחולין דאדעתא דהכי לא אקדשה, משום שיש הלכה שלמיתה אולא. ולפי"ז בחטאת העוף דאין הלכתא חוזרת קושיית הגמ' שתצא לחולין, ולהכי אין בזה שום איסור אחר רק חולין בעזרה, ומה שנקטו בגיטין חולין בעזרה ולא איסור אחר משום שבחטאת העוף שמתו בעליה אין איסור אחר רק משום שהקדש טעות לא הוי הקדש ואדעתא דהכי לא אקדשה ויצתה לחולין, וכל זה לשי' המפרש בנייר, אבל לשי' החולקים על זה וסוברים שחטאת העוף שמתו בעליה הולכת למיתה, מה שאמרו בגיטין שחשוב חולין בעזרה משום שחטאות המתות פקע קדושתן ודמי לחולין בעזרה ועי' בחת"ס (י"ד סי' יב). **טז.** בשושנים לדוד (כ"ב פ"ח מ"ה) כתב, שמה שהוצרכו לסברא שלא ידע דמחיל היינו בבכור, שבחלק פשוט נאמר על זה לחוקת משפט שלא מועיל מחילה אבל חלק בכורה היה מועיל מחילה שאינו נקרא חוקת משפט וברצון הבכור תלוי, אלא שמאחר שלא ידע דמחיל אין כאן מחילה ולא מהני התנאי אפילו על חלק בכורה. ובתורה תמימה (הערת לספר במדבר פכ"ז הערה ל) כתב, שהרמב"ם מפרש הלשון הכא לא קא מחיל, לא כפי' רשב"ם מה הנאה יש לו לבן שימחול, שמשמע שמועיל מחילת הבן, אלא שאי אפשר לו למחול ולא מועיל מחילתו, וטעם הדבר לפי שענין ירושת הבן את אביו הוי כדבר הבא בתולדה ובטבע שאין באפשרות להשתנות, ככל דבר מוטבע בהנהגת העולם, ע"ש בארוכה. ומטעם זה לא מהני שום סילוק הבן מירושה, ולמען תת סמך לענין זה מלשון התורה הביא הרמב"ם מפסוק זה דכתיב ביה חקה, ובכל מקום דורשים שכל מקום שנאמר חקה מעכב, והיינו בלא שינוי. וע"ע במהר"ם שיק על מצוות (מ' תא ד"ה והנה), באבן האול (ברמב"ם שם), בזכרון שמואל (ט"ו סג) ובחידושי ר' שמואל (ב"ב סי' כה-כט).

הוא רק כמו סימן לידע מקומות החיוב, אבל אין קרבן בעי אזהרה לצורך עונשו.

ופירכת הש"ס ודלמא אזהרה בעי קרבן דהא פסח ומילה אינו לר' דלר' הטעם בפסח ומילה מכת הילפותא עלי' עלי' יהודיע לנו התורה דבהנך דלא נאמר בהו לאו אינם חייבים בקרבן אבל אין הטעם משום דבלא אזהרה א"א לענוש קרבן אלא דהתורה לא רצה לחייב קרבן בפסח ומילה והודיע לנו זה ע"י הסימן דאחות אשה, אלא דפירכת הש"ס הא לרבנן אין ראי' דבעי לאו דהא דהקישא דריב"ל לא נזכר לאו, וע"כ הא דפסח ומילה פטור הוא מסברא דא"א לענוש קרבן בלא אזהרה, ומשני דהטעם דלית בי' מעשה, ולרבינא דמשני במכות משום כדי רשעתו, י"ל דקיימי' כהוכחת המקשן דכיון דלרבנן ליכא לימוד דבעינן לאו ע"כ מוכח מפסח ומילה דענוש קרבן א"א בלא אזהרה. **והן** הן דברי תוס' בזבחים וביבמות ויומא דזה עצמו הוכיחו מדלא משני לרבנן דטעמא דפסח ומילה דלית בי' לאו היינו לא דבעי' אזהרה אלא דבהקישא גלי קרא דליכא כרת בלא לאו דומיא דע"ז והוי כמו לרבי אע"כ דמכת הקישא דריב"ל לא נלמד דבעי' לאו כיון דלא מפורש בקרא הלאו וליכא טעמא בפסח ומילה אלא אי דאין קרבן בלא אזהרה אי דאין בהם מעשה, והנה עדיין יקשה דברי תוס' שבועות, ומיושבים דברי הרמב"ם, ובאמת כבוד אא"ז הגאון זצ"ל בספרו משנת דרע"ק לא כ"כ, מ"מ לע"ד כמ"ש."

ובהיא עניינא תמוה לי בסוגיא דשבת קנ"ד ע"א אר"י המחמר וכו' והרי דסוגיא דסנהדרין ס"ה (ע"א) מבואר דר"י ס"ל דאפי' לרבנן דרע"ק מעשה זוטא מהני, ואף עקימת שפתיו היכי דבדיבורו עביד מעשה, והיינו הנהיגה בקול לענין כלאים כדמדמי הש"ס התם, וא"כ במחמר דג"כ הנהיגה בקול לכאורה הוי מעשה לענין חטאת, וצ"ע:

אינו מ' הוכחה כיון דלא מצינו עבירה שיש עליו עונש מיתה בלא לאו, דדלמא הלאוין משום מלקות אבל היה אפשר לענוש מיתה בלא אזהרה, אלא דכך מקובל להם לחז"ל דא"א לענוש אא"כ הזהיר, ובש"ס דפריך ודלמא אזהרה בעי קרבן דהא פסח ומילה, היינו דבא להוכיח דע"כ גם ענוש קרבן בעי אזהרה דאל"כ מנא ידעינן דפסח ומילה פטורין מקרבן, וע"ז משני התם לאו ה"ט וכו' היינו לדחות הוכחה זו, אף דג"כ ליכא הוכחה בהיפוך דקרבן לא בעי אזהרה, מ"מ כך שפט' דעת רבותינו ז"ל העמוקים מני ים או שבא להם בקבלה דא"א לענוש מיתה בלא אזהרה, אבל אפשר לענוש קרבן בלא אזהרה.

מעשה נ"ל אף לר' דיליף בגז"ש דעליה ובעי' לאו אעפ"כ קיימא הסברא דענוש קרבן אפשר לענוש בלא אזהרה אלא כיון דבאמת דמשפט הכתוב באחותו ושבת לחייב קרבן וכדומה, ובפורק עול וכדומה לפטור מקרבן מאיזה טעם שיהי' ובכדי שנדע אנחנו באיזה עבירה חייב בקרבן ובאיזה פטור ולא יצטרך הכתוב לפרט בכל פרט ופרט נמסר לנו הגז"ש דעלי' עלי' ואתנח בן סימנא להודיע המקומות דבמקום שיש בו כרת ולא בעי' קרבן ולא דהסיבה של קרבן הוא הלאו אלא כיון דבאמת בהנך שיש קרבן אית בהו לאו ובאינך דפטור מקרבן לית בהו לאו, ומשום הכי נודע לן המקומות חיוב ופטור ע"י גז"ש, וא"כ גם לרבי לא מקרי לאו שניתן לאזהרת קרבן דהא לא מוכרח להזהיר בלאו בשביל הקרבן דאף בלא אזהרת הלאו הי' באפשר להכתוב לפרש בו להדיא חיוב הקרבן. וכיון דהלאו אינו הכרח לגוף חיוב הקרבן רק שנדע הסימן לא מקרי אזהרת קרבן דהא הי' באפשר לפרש בו קרבן בלא הלאו, משא"כ גבי מיתות ב"ד דלא בא הענוש אא"כ הזהיר זהו נקרא ניתן לאזהרת מיתת ב"ד. וא"כ שפיר כתב תוס' דאם איתא דלרבנן בעינן לאו הו"ל דומי' דע"ז דבעי לאו, ואעפ"כ לא הוי מקרי אזהרת קרבן, אלא דההיקש

תשובה יז

באיסור בין בממון עיי"ש דמפקינן ממונא בזה, הרי דמדה הוא. גם מוכח כן בתוס' פסחים מ"ג ע"ב ד"ה סד"א וכו' דהקשו דתיפוק לי' לחומרא מקשינן, ואם נימא דמספק הוא לא הי' מקשים מידי, דהא מספק אם אכלו חמץ במזיד לא היינו מלקי' אותם ובשוגג לא הי' מביאי' חטאת

תו כתב מעכ"ת נ"י דמסתפק בכללא דלקולא ולחומרא לחומרא מקשי' אם הוא בדרך ספק דמחמרי' מספק דשמא ההיקש לחומרא או שהוא מדה בתורה עכ"ד, הלא מפורש כתבו תוס' ריש בב"ק ג' ע"א ד"ה דומיא דרגל דאף בממון אמרי' לחומרא מקשינן דמדה הוא בתורה בין

יפ. ולעיל, (ה"ב ס"י קיה) כתב, שעדיין יקשו דברי התוס' (שבועות יח ע"ב ד"ה לא תעשה) שכתבו, שבלי הלאו אין קרבן כמו בפסח ומילה, והרי במכות מסיקה הגמ' שהטעם שאין בהם קרבן משום דאין בהם מעשה, ואף אם דברי תוס' הם אליבא דרבי, מ"מ הו"ל לומר דבעי' דומיא דאחות אשה, וראיה מפורק עול, אבל מפסח ומילה אין ראיה שבלא לאו אין קרבן. ובהכרח לומר שכוונתם דהסוגיא לפי רבינא ולשיטתו נשאר כסברת המקשן שיש ראיה מפסח ומילה שצריך אזהרה לקרבן.

מדה, או אף אם אינם בשמירה, היינו בלאו אבל מ"מ בעונש כרת ובחטאת ישנם דכרת וחטאת לא בעי אזהרה כדאית' פ"ק דמכות י"ג ע"ב, א"כ עכ"פ נסתר דברי מעכ"ת נ"י בישוב קושיית המפרשים הנ"ל.

ובעיקר קושי' זו, ידידי נ"י אף דהקושי' דשים בה הכל, בכל עת שאני שומע שאומרים כן בשם המפרשים, אני מתפלא דלדעתי אין כאן התחלת סרך קושיא, דדווקא היכי דהמניעה דאין הזמן מוכשר להמצוה כמו לילה זהו מקרי ז"ג, משא"כ שבת דאין המניעה דאין עתה זמן המצוה, דוודאי אם כבר עבר ומל בשבת אין חסרון בהכשר המצוה כלל דנעשה כהוגן לגמרי, ולמ"ד ימול ארמאי בוודאי יכול למול בשבת, אלא דמשום איסור שבת שא"א לו לחלל שבת, ממילא א"א לקיים עתה המצוה, זה לא מקרי זמן גרמא, דעכ"פ אין שום זמן שיהא אינו ראוי להמצוה בעצמותה, ופשוט וברור:

מספק, ולזה אצטריך כל דנדע דההיקש הוא בוודאי לחומרא, אע"כ דמדה הוא, והגאון בעל פורת יוסף בספרו משבצות זהב בפתיחה אות ט' כתב בפשיטות דמספיקא הוא ובמחכ"ת העיקר כמ"ש דמדה הוא.

ומ"ש רומעלכ"ת להוכיח דמספק הוא בדרך פלפול עפ"י דברי תוס' קדושין דף כ"ט (ע"א ד"ה אותו) שכתבו דמילה שלא בזמנה למ"ד דנוהג בלילה הוי מעשלהז"ג, והקשו המפרשים הא מ"מ אינו דוחה שבת, ולזה כתב מעכ"ת נ"י דהיקשא דזכור ושמור הוי ספיקא דאפשר דההיקש בהיפך כל שאינה בזכירה אינה בשמירה אלא דמחמרין אנן מספק ואם כן ממילא לענין מילה היינו מחמרי' בהיפוך דלמא נשים אינם במצות שבת והוי שלהז"ג עכ"ד, שגג בזה דהא מתני' ערוכה שבת ס"ב ע"א ואם יצתה חייבת חטאת, ואם מספק היאך מביאי' קרבן מספק, אע"כ או דבאמת מוכח מזה דלחומרא מקשינן הוא

תשובה יח

וכ"ז בדרך פלפול. אבל לקושט' דמלתא לא נ"ל דברי התומים דמלבד דיש לגמגם על דברינו הנ"ל, דהא להרמב"ם הברייתא אתי' כרע"ק דמכרו מכור לדידי' עיין בהה"מ (שם פ"ח ה"ו) קשה ג"כ דמ"מ אמאי לא נקט הרמב"ם דמשלם פחת השחיטה היכי דהמזיק כולו לא היה שוה יותר מפלגא נזקו דבזה אינו מפסיד לעצמו.

ג בעיקר הסברא של התומי' יש לפקפק הרבה דהרי באמת יש לעיין בסברת תוס' בב"ק דף ק' (ע"ב ד"ה חייב באחריותו) דכיון דמפסיד לעצמו ל"ש שלא יהא, דהא לכאורה נסתר זה מסוגי' דחולין דף מ"א (ע"א) דמוקי מנסך באית ליה שותפות בגווי', ועיין תוס' שם (ד"ה ת"ש המטמא) אף דהוי מערב, מ"מ אשמעינן דל"א קלב"מ, והרי למאי דקיי"ל (רמב"ם פ"ו מהלכות חובל ומזיק ה"א, שרע ס"י שפ"ה ס"א) כר"י דהיזק שא"נ ל"ש היזק והכל מקנסא שלא יהא והא במנסך דמיירי בשותפות ל"ש שלא יהא וכו', ובשלמא על דברי הפ"י בב"ק דף צ"ח בתוס' ד"ה הא קמ"ל שכתב ג"כ גבי העושה מלאכה בפרת חטאת כיון דלא משכחת אלא בשותפות ל"ש חששא דשלא יהא דמפסיד ג"כ לעצמו, לק"מ מסוגי' דמנסך הנ"ל, די"ל דבמנסך כיון דמחייב על חלק חבירו מדין מערב, וזהו שייך בלא שותפות, מש"ה אף דעתה עירבו ע"י שותפות לא פליג רבנן בתקנתם, משא"כ בפרת חטאת דלא משכחת לה אלא ע"י שותפות, בזה לא קנסו, אבל על דברי תוס' הנ"ל במסך גפנו דמחייב על שמערב גפן בתבואת חבירו, הודפס מאתר אוצר החכמה

תו כתב מעכ"ת נ"י בישוב קושיית הלח"מ פ"ח מהל' נזקי ממון (ה"ו) דכיון דמפסיד גם כן לעצמו לא קנסוה, אף דמעכ"ת כתב כך בשם התומי' בסי' קי"ז (סק"ט), מ"מ אינו מובן לענ"ד, דאם שור שוה ק' הזיק לשור שוה ר' דכל השור המזיק מגיע להניזק בעד פלגי דידי' בזה כמה שמפחיתו בשחיטה אינו מזיק לעצמו, ובאמת בדרך חידוד יש לחזק בזה דברי התומים הנ"ל, דלכאורה דבריו אינם מספיקי' דלסברתו יקשה בהיפוך, מנ"ל להש"ס (ב"ק דף ל"ג ע"ב) למידק דהמזיק שעבודו פטור הא י"ל דבעלמא חייב ושאינו בזה כיון דלעצמו מפסיד לא קנסוה, ולזה י"ל דהברייתא אתי' כר"י כדקתני אם מכרו מכור, ולדידי' אף שהוזל הבהמה, מ"מ כל מה דאפשר לגבות מגופו גובי' כדאיתא בב"ק ל"ד (ע"א) דלרע"ק כיחש כשעת העמדה בדין, אבל לר"י אין ההפסד להניזק כפי ערך, א"כ לא משכחת שיהא הפחת שחיטה לניזק אלא שהמזיק הי' כולו שוה רק כדמי חצי נזקו או בפחות, וע"י פחת השחיטה מפסיד הניזוק דמשתלם בפחות וא"כ ליכא פסידא למזיק ומוכח שפיר דמזיק שעבודו פטור, (דדוחק לאוקמי דקודם שחיטה היה שוה מעט יותר מפלגא נזקו ואחרי הפחת שוה בפחות מפלגא נזקו דשניהם מפסידים) אבל לדידן דקיי"ל כרע"ק שפיר משכחת הדין אף אם שור המזיק שוה הרבה יותר מפלגא נזקו דע"י פחת שחיטה מפסיד הניזוק כפי ערכו דשלו הוזל, ושפיר אמרי' ספק הנ"ל דמפסיד לעצמו.

